

A Magyar Köztársaság Legfelsőbb Bírósága a jogtanácsos által képviselt felperesnek a jogtanácsos által képviselt alperes ellen szolgálati idő beszámítása iránt a Miskolci Munkaügyi Bíróságon 5.M.797/2007. szám alatt indított és a Borsod-Abaúj-Zemplén Megyei Bíróság 2008. október 7-én kelt 1.Mf.21.710/2008/3. számú ítéletével befejezett perében a jogerős ítélet ellen a felperes által benyújtott felülvizsgálati kérelem folytán a 2009. június 8. és szeptember 28. napján tartott tárgyaláson meghozta a következő

i t é l e t e t :

A Legfelsőbb Bíróság a Borsod-Abaúj-Zemplén Megyei Bíróság 1.Mf.21.710/2008/3. számú ítéletét hatályában fenntartja.

Kötelezi a felperest, hogy fizessen meg az alperesnek - 15 nap alatt - 10.000 (tízezer) forint felülvizsgálati eljárási költséget.

A felmerült felülvizsgálati illeték a magyar államot terheli.

I n d o k o l á s

A felperes a rendőrfőkapitányság állományában volt, amikor is paranccsal - kérelmére - az alperes állományába helyezték át 1998. április 1-i hatállyal. A parancs tartalmazta azt is, hogy a felperesnek a fegyveres szervek hivatásos állományú tagjaira vonatkozó, 1996. évi XLIII. törvény (Hszt.) 326. § (1) bekezdése és 328. § (2) bekezdése szerint a szolgálati viszonyban töltött ideje kezdő napja 1987. január 1. A kiadott szolgálati idő igazolás szerint a felperesnek a Hszt. 326. §-a alapján elismert szolgálati ideje a szolgálati nyugdíjra jogosultság szempontjából 1987. január 1-től 1998. április 1-ig terjed és ebből 1993. január 29-től 1998. április 1-ig a rendőrfőkapitányság hivatásos állományában teljesített szolgálatot, amely a vonatkozó társadalombiztosítási jogszabályok alapján korkedvezményre jogosító szolgálati időnek minősül.

Az Országos Parancsnokának parancsa a felperes áthelyezésének tényét, idejét, rendfokozatát és beosztási illetményét tartalmazta.

A Parancsnok időbeszámítási értesítése felperes munkaviszonyának kezdő időpontját 1992. november 24. napjában határozta meg, és az ez ellen benyújtott szolgálati panaszt az Országos Parancsnoksága elutasította határozatával azzal az indokkal, hogy 1992. november 24-ét megelőző munkaviszonya, egyéb beszámítható jogviszonya - igazolás hiányában - nincsen. Utalt határozatában az 1992. november 24-től 1993. január 28-ig terjedő katonai szolgálati időre, illetve az ezt követő hivatásos állományban teljesített szolgálati időkre, amelyeknek szolgálati időkénti beszámítása nem volt vitás. Az ezt megelőző időszakra nézve hivatkozott a Hszt. hatályba lépése előtt hatályos 1971. évi 10. tvr. (Tvr.) és ennek végrehajtása tárgyában kiadott személyzeti munka rendje (SZMR) 166. és 177. pontjára és a Tvr. 33. §-ában írtakra is.

A felperes a határozatot keresettel támadta meg a munkaügyi bíróságon és kérte szolgálati ideje kezdő napjának 1987. január 1. napjával történő megállapítását azzal, hogy ettől kezdve folyamatos szolgálati idővel rendelkezik. A felperes hivatkozása szerint a szakmunkásképzést folytató szakközépiskolában nappali tagozatos hallgatóként folytatott tanulmányokat szolgálati időként el kellett ismerni, mert a rendőrség is ilyen tartalmú igazolást adott részére, ami nem hagyható figyelmen kívül. Utalt a Hszt. 326. §, 328. § és a Tvr. 33. § (2) bekezdés a) pontjában írtakra.

Az alperes a kereset elutasítását kérte.

A Miskolci Munkaügyi Bíróság 5.M.797/2007/7. számú ítéletével a felperes keresetét elutasította. Tényként állapította meg, hogy a felperes 1988. szeptember 1-től 1992. június 17-ig terjedő időben folytatott szakközépiskolai tanulmányokat, majd sorkatonai szolgálatot és ezt követően 1993. január 29-től 1998. március 31-ig terjedő időben hivatásos szolgálatot teljesített. Nem volt vitás az sem, hogy a rendőr-főkapitányság vezetője parancsában rendelkezett a felperes áthelyezéséről az alpereshez és ezen áthelyezési parancsban állapította meg a szolgálati jogviszonyban töltött idő kezdő időpontját 1987. január 1-jében. Idézte a munkaügyi bíróság a Hszt. 60. § (1) bekezdésében és (2) bekezdésében írtakat azzal, hogy a felperes 1998. április 1-jei áthelyezésére való tekintettel a hivatásos szolgálati viszonyát a Hszt. hatályba lépését megelőzően létesített szolgálati viszonyának kell tekinteni. Utalt a munkaügyi bíróság a Tvr. 33. § (1) és (2) bekezdésében, valamint a Legfelsőbb Bíróságnak a 4/2007. KPJE jogegységi határozatában írtakra is, miszerint a fegyveres szervek hivatásos állományú tagjának szolgálati idejébe a szakmunkásképzést folytató szakközépiskolában töltött tanulmányi időt az 1019/1976.(VI.24.) Mt. határozat (Mt. határozat) 12. e) pontja alapján szolgálati

időként be kell számítani. A munkaügyi bíróság megállapította azonban, hogy a 22/1986.(VI.20.) MT rendelet 23. § (3) bekezdése hatályon kívül helyezte az Mt. határozat említett pontját. Ezért miután a felperes nem kezdte meg szakközépiskolai tanulmányait az Mt. határozat hatálya alatt, így a szolgálati jogviszony kezdő időpontjának megállapításánál az 1988. szeptember 1-jétől 1992. június 17-ig terjedő szakközépiskolai tanulmányokat jogszerűen nem volt mód figyelembe venni.

A munkaügyi bíróság megállapította, hogy szolgálati idő kezdő időpontjának megállapításakor a rendőr-főkapitányság parancsában olyan szolgálati idő figyelembe vételével állapított meg kezdő időpontot, amely nem minősül szolgálati jogviszonyban töltött időnek, ezért ez a megállapítása semmis, mert az a szolgálati viszonyra vonatkozó szabályba ütközik.

A munkaügyi bíróság ítélete ellen a felperes fellebbezéssel élt és annak megváltoztatását, keresete szerinti döntés meghozatalát kérte azzal, hogy sem az alperes, sem más munkáltató nem teheti vitássá a korábbi munkáltató által kedvezményesen elismert szolgálati időtartamot. Utalt a Fővárosi Bíróság ebben a tárgykörben hozott jogerős döntésére, a kialakult bírói gyakorlatra. A felperesi álláspont szerint az alperes nem volt jogosult a rendőr-főkapitányság által korábban már elismert szolgálati idők felülvizsgálatára, egyebekben hatásköri, illetékességi szabály megsértésére is hivatkozott.

Az alperes a munkaügyi bíróság ítéletének helybenhagyását kérte.

A Borsod-Abaúj-Zemplén Megyei Bíróság 1.Mf.21.710/2008/3. számú ítéletével a munkaügyi bíróság ítéletét helybenhagyta és a felperest másodfokú perköltség fizetésére kötelezte.

Ítéletének indokolásában a megyei bíróság utalt arra, hogy a munkaügyi bíróság helyesen állapította meg a tényállást és lényegében helytálló indokokkal hozta meg döntését. Megállapította, miszerint kétségtelen, hogy a felek közötti szolgálati viszony a rendőr-főkapitányság áthelyezésével jött létre a Hszt. 60. § (1) bekezdése alapján és ekként a (2) bekezdés szerint a két szolgálati viszony folyamatos. Nem vitás, hogy az áthelyező ORFK parancs tartalmazta a Hszt. 326. § (1) bekezdés és a Hszt. 328. § (2) bekezdés alapján a szolgálati jogviszonyban töltött idő kezdő napját, amelyet 1987. január 1. napjában határozott meg. Ugyanakkor az alperes 421. számú áthelyezési parancsa a szolgálati idő kezdő napja tekintetében semmilyen dátumot nem tartalmazott, az alperes időbeszámítási értesítésében határozta meg a szolgálati idő kezdő napját 1992. november 24. napjában. Ennek az intézkedésnek a nem munkáltatói jogkör gyakorlójától eredősége miatti semmisségre a felperes a munkaügyi bíróság előtti eljárásban nem hivatkozott,

ebben a körben tényelődést nem tett. A Pp. 235. § (1) bekezdése alapján a másodfokú eljárásban új tény állítására csak igen szűk körben van jogi lehetőség. Az ezt megalapozó indokra felperes fellebbezésében nem hivatkozott, ezért a megyei bíróság elsődlegesen az új tényállítás másodfokú eljárásban való előterjesztésének korlátozottsága miatt hagyta értékelésen kívül a felperes erre vonatkozó tényelődását.

Ugyanakkor rámutatott a másodfokú bíróság arra, hogy amennyiben alapos is lenne a felperes hivatkozása az osztályvezető hatáskör és illetékesség hiányára, annak a jogvita érdemi elbírálására kihatása nincs. A felperes szolgálati panaszát az alperes országos parancsnoka bírálta el épp a keresettel támadott határozatában és azzal, hogy a felperes szolgálati panaszát elutasította, lényegében - tartalmát tekintve - jóváhagyta az osztályvezető korábbi intézkedését. Így a peres felek jogviszonyában az időbeszámítási értesítésben meghatározott 1992. november 24-i időpont tekintendő a Hszt. 326. § (1) bekezdése szempontjából szolgálati idő kezdő napjára vonatkozó megállapításnak.

A felperes korábbi munkáltatójának áthelyezési parancsa az alperest csak annyiban kötötte, hogy a felperessel létesített szolgálati viszonyt és azt a Hszt. 60. § (1) és (2) bekezdése alapján folyamatosnak kellett számítani. A korábbi munkáltató parancsában megállapított szolgálati idő kezdő napjára vonatkozó rendelkezés a felperes és a korábbi munkáltató jogviszonyára volt csupán irányadó, alperest az a felperes szolgálati idejének kezdő napja tekintetében nem kötötte, nem mentesítette az intézkedés meghozatalakor irányadó jogszabályoknak megfelelő döntés alól.

Helyesen járt el az alperes akkor is, amikor a felperesnek a szakközépiskolában folytatott tanulmányi idejét nem minősítette társadalombiztosítási jogszabályok szerinti szolgálati időnek. Ebben a körben a megyei bíróság visszautalt a munkaügyi bíróság ítéletének mindenben helytálló indokolására.

Vizsgálta még a megyei bíróság a munkaügyi eljárásban is felmerült Hszt. 329. § (1) bekezdés c) pontja szerinti 1,2-szeres kedvezményes szolgálati idő elszámolást, azonban a felperes M.797/2007/7. szám alatti munkaügyi bíróságon jegyzőkönyvbe vett nyilatkozata szerint e körben nem kérte a határozat felülvizsgálatát, ezért a munkaügyi bíróság e körben döntést az elsőfokú eljárásban nem hozott, erre pedig ily módon már a másodfokú eljárásban sem volt mód a Pp. 215. §-a szerint.

A felperes felülvizsgálati kérelmet nyújtott be a másodfokú bíróság ítélete ellen a Pp. 270. § (2) bekezdésére, jogszabálysértésre való hivatkozással.

Álláspontja szerint megsértették az eljáró bíróságok a Hszt. 39. § (3) bekezdésében írtakat, a Vám- és Pénzügyőrség hivatásos állományú tagjainak szolgálati viszonyával kapcsolatos egyes szabályokról szóló 15/1997.(V.8.) PM rendelet 2. § (2) bekezdését, továbbá elmulasztották a Hszt. 9. §-ának alkalmazását. Vitatta a felperes a másodfokú bíróság ítéletének azt a megállapítását, hogy az ORFK-nak a felperes szolgálati ideje kezdő időpontja tekintetében történt meghatározása nem köti az alperest. Utalt a Hszt. 60. § (2) bekezdésében írtakra azzal, hogy nincs szükség és lehetőség a szolgálati idő újraszámítására, hiszen nem egy új jogviszony jött létre, hanem az előző tekinthető folyamatosnak. Alperes a felperesi jogviszonyba úgy nyúlt bele, hogy a rendőrfőkapitányság szolgálati időre vonatkozó határozatát érdemben nem is cáfolta, sem a felperestől, sem a rendőrfőkapitányságtól az abban foglaltakra magyarázatot nem kért.

Tekintettel arra, hogy a felperes szolgálati viszonya a Hszt. hatályba lépését megelőzően létesült, a szolgálati idő számítása szempontjából alkalmazni kellett a Hszt. 326. § (1) bekezdésében írtakat. Vagyis mivel a felperesnek a korábban fennállt hivatásos szolgálati jogviszonya kapcsán már elismerésre és beszámításra került az 1987. január 1-től terjedő időszaka, azt a fentiekre tekintettel nem lehetett figyelmen kívül hagyni a szolgálati idő kezdő időpontjának meghatározásánál. A felperes kereseti követelése magában foglalta azon tárgykört is, miszerint a rendőrségen teljesített szolgálati idő valamilyen okból nem számítható-e kedvezményesen. Felperes a rendőrségen csapatkiképzést folytató szervezetnek minősülő helyen teljesített szolgálatot és erre tekintettel 1,2-szeres szorzó alkalmazására volt jogosult. Ezért beosztásából következően a Hszt. 329. § (1) bekezdés c) pontjának utolsó fordulata szerinti fokozott igénybevétellel és veszéllyel járó beosztásnak minősült a rendőrségnél eltöltött ideje, s így az 1,2-szeres szolgálati idő számításra megszerezte felperes a jogosultságot.

Mindezen indokokra figyelemmel a felperesi álláspont szerint a jogerős ítélet jogszabálysértő, ezért a Pp. 275. § (4) bekezdése alapján kérte, hogy a Legfelsőbb Bíróság a munkaügyi bíróságot jogszabályoknak megfelelő új határozat hozatalára s a felperes jogszerű szolgálati ideje kezdetének elsődlegesen 1987. január 1-jei megállapítására, másodlagosan pedig 1992. január 1-jei kezdő időponttal szolgálati idő, valamint a rendőrségen teljesített szolgálati ideje kedvezményes 1.2-szeres számításának elismerésére kötelezze a jelen ítélet hatályon kívül helyezését követően.

Az alperes felülvizsgálati ellenkérelmében a megyei bíróság ítéletének hatályában való fenntartását kérte.

A Legfelsőbb Bíróság a felülvizsgálati kérelmet tárgyaláson bírálta el a Pp. 274. § (1) bekezdése alapján.

A felülvizsgálati kérelem nem alapos.

A Legfelsőbb Bíróság az elsőfokú és a másodfokú bíróság által megállapított tényállást helyesnek találta, döntése alapjául elfogadta és vizsgálva a felülvizsgálati kérelemben írt jogi indokokat, arra a megállapításra jutott, hogy mind a munkaügyi bíróság, mind a másodfokú bíróság érdemben mindenben helytálló döntést hozott.

A felperes elsődlegesen sérelmezte, hogy téves az alperes által megállapított szolgálati idő kezdő időpontja. Nem vitás, hogy a beszámítani kért időben a felperes - figyelemmel arra, hogy 1974-ben született - 13 éves volt, általános iskolai tanulmányokat folytatott. Ugyanakkor az ORFK 1987. január 1-jében határozta meg a szolgálati viszony kezdő időpontját. Az egyes jogkérdések elbírálását illetően azonban jogi kötelező erővel csupán a bíróságok jogerős döntései rendelkeznek, res iudicatum (ítélt dolgot) csupán bírósági jogerős ítélet eredményezhet. Ilyen jogi erővel - amely egy másik jogviszony esetében is érvényesül - a perbeli okirat, parancs nem rendelkezik. Ezért helyesen döntöttek az eljáró bíróságok akkor, amikor a lényegét tekintve ilyen tartalommal fejtették ki jogi álláspontjukat.

A Legfelsőbb Bíróság nyomatékosan hivatkozik arra, hogy a Hszt. 326. § (1) bekezdése szerint többek között „beszámított szolgálati időt” kell elismerni. Az 1987. január 1-től kezdődő idő szolgálati idő jellegére nézve semmiféle bizonyítékot a felperes nem terjesztett elő. Ugyanígy foglalt állást a Legfelsőbb Bíróság az EBH 2002/798. számú elvi eseti döntésében is, ahol kimondta, hogy a beszámított szolgálati időt kell szolgálati viszonyban töltött időnek tekinteni. A felperesnek ugyan korábbi szolgálati helyén a vitatott idejét elismerték, azonban annak szolgálati idő jellegére nézve semmiféle adat nincs, így jogszerűen azt figyelembe venni sem lehetett.

Rámutat a Legfelsőbb Bíróság, hogy a Hszt. 326. § (1) bekezdése értelmében beszámított időnek csak az ott megjelölt, és a tvr-ben felsorolt szolgálati idők minősülhettek, mivel egymagában valamely időszak beszámítása nem minősíti azt szolgálati idővé, tekintettel a hivatkozott jogszabályok kötelező jellegére. Az ettől eltérő beszámítás érvénytelen, semmis, amelyet a felek megállapodása (áthelyezés, kinevezés) sem tehet érvényessé. Az ezzel ellentétes felperesi értelmezés téves.

A Hszt. 9. § (2) bekezdése értelmében az alperes a vitatott időszak beszámításának a semmisségét helytállóan vette figyelembe, a 10. §

(1) bekezdéséből következően. Az áthelyezés és a kinevezési parancs megtámadása nélkül fennállt a semmisség, és helyette a szolgálati viszony számítására vonatkozó jogszabályokat kellett alkalmazni.

A Hszt. 11. § (1) bekezdésében előírt szabály - miszerint az érvénytelen jognyilatkozat alapján jóhiszeműen szerzett és gyakorolt jogokat és kötelezettségeket úgy kell elbírálni, mintha azok érvényesek lettek volna, - együttes feltételeket határoz meg, és a semmis szolgálati időként elismert idő alapján már megszerzett és már gyakorolt jogokra vonatkozik, a jövőbeliekre (a még nem gyakorolt jogra) nem. Ennélfogva a már megszerzett esetleges juttatás el nem vonható, de az érvénytelen beszámításra újabb igény - az adott esetben az érvénytelenség alperes általi megállapításától - már nem alapítható.

Ezen jogi álláspontját fejtette ki a Legfelsőbb Bíróság több eseti döntésében, így az Mfv.II.10.861/2007/4. számúban is.

A szakközépiskolai nappali tagozatos időt illetően utal a Legfelsőbb Bíróság arra, hogy a felperes a tanulmányait oly időben kezdte meg, amikor az általa is hivatkozott Mt. határozat már nem is volt hatályban. Rámutat a Legfelsőbb Bíróság arra is, hogy egyébként az Alkotmánybíróság 78/B/2008. AB határozatával megállapította, hogy a fegyveres szervek hivatásos állományú tagjának szolgálati idejébe a szakmunkásképzést folytató szakközépiskolákban töltött tanulmányi idő beszámításáról szóló 4/2007. Közigazgatási-Polgári jogegységi határozat alkotmányellenes, ezért azt a határozat kihirdetése napjával - 2009. március 2. - megsemmisítette azzal, hogy a fentebb megnevezett jogegységi határozat az Alkotmánybíróság határozatának közzététele napján veszti hatályát, de a folyamatban lévő eljárásokban sem kötik az abban foglaltak az eljáró bíróságot.

Döntése indokolásában az Alkotmánybíróság megállapította, hogy a 4/2007. KPJE olyan norma tartalmat alakított ki, amely az egyébként norma tartalmat nem hordozó Mt.h. 12)e. pontban sem közvetlenül, sem értelmezés révén nem ragadható meg. Az Mt.h. nyomán nem fogadtak el egyetlen olyan jogszabályt sem, amely a szakmunkásképzést folytató szakközépiskolában töltött időt akár munkajogi, akár társadalombiztosítási (ezen belül nyugellátási) szempontból jogszerző időnek ismerte volna el. Az Alkotmánybíróság hangsúlyozta, kizárólag a jogalkotó jogosult arra - a nemzetközi kötelezettségeket is figyelembe véve - bizonyos időtartamokat jogszerző időnek elismerjen. Ezt a jogkört, illetőleg az ebből fakadó jogosítványok gyakorlását nem helyettesítheti sem a bírósági jogalkalmazás, sem a Legfelsőbb Bíróság jogértelmező tevékenysége.

A felperesnek az 1992. január 1. és 1992. november 24-e között beszámítani kért időszak elismerésére, valamint a rendőrségen

teljesített szolgálati idő kedvezményes, 1,2-szeres számításának elismerésére irányuló felülvizsgálati kérelem pedig azért alaptalan, mert figyelmen kívül hagyta a felperes a Pp. 3. § (2) bekezdésében írt azon alapelvet, hogy a bíróság a felek által előterjesztett kérelmekhez és jognyilatkozatokhoz kötve van, vagyis alapvető eljárásjogi tétel a kérelemhez kötöttség elve. Ami azt jelenti, hogy a bíróság a per folyamán olyan kérdésben, amelyre vonatkozóan a felek nem terjesztettek elő kereseti kérelmet, ellenkérelmet vagy más kérelmet, nem dönthet.

A kereset kifejezetten csak a szolgálati idő kezdő napjának meghatározását célozta. Ezt erősítette meg utóbb jegyzőkönyvi nyilatkozattal a felperes (2008. május 8-i tárgyalási jegyzőkönyv 2. oldal 2. bekezdés).

Ehhez képest a Pp. 271. § (1) bekezdés a) és b) pontja helyes értelmezésével nem irányulhat a felülvizsgálati kérelem olyan követelésre, amely sem az elsőfokú eljárásban, sem a másodfokú eljárásban nem volt tárgya a peres eljárásnak. Felülvizsgálati kérelmet – meg sem hozott döntést illetően – előterjeszteni nem lehet, nincs mód a felülvizsgálati eljárásban kiterjeszteni a kereseti kérelmet. Több eseti döntésében is rámutatott a Legfelsőbb Bíróság arra, hogy nincs helye felülvizsgálatnak, ha a fél nem élt a fellebbezés jogával vagy fellebbezését a másodfokú eljárás során visszavonta, illetve az elsőfokú ítéletnek fellebbezéssel nem támadott rendelkezése ellen sem (BH 1997/130., BH 1997/120. számú eseti döntés).

Mindezen indokokra figyelemmel a Legfelsőbb Bíróság a rendelkező rész értelmében határozott a Pp. 275. § (3) bekezdése alapján.

A felülvizsgálati eljárás során felmerült alperesi költséget köteles a felperes megfizetni a Pp. 78. § (1) bekezdése szerint.

A felülvizsgálati eljárás során felmerült illetéket a per tárgyi illeték és költségmentessége folytán a magyar állam viseli (Tny. 81. §).

Budapest, 2009. szeptember 28.

Dr. Zanathy János s.k. a tanács elnöke, Dr. Patassyné
dr. Dualszky Katalin s.k. előadó bíró, Dr. Magyarfalvi Katalin s.k.
bíró

A kiadmány hitelével:

bíróági tisztviselő